

3. Η ηγεμονία της Σπάρτης: Μια κυριαρχία σε αμφισβήτηση

Μπακάλης Κώστας (history-logotexnia.blogspot.com).

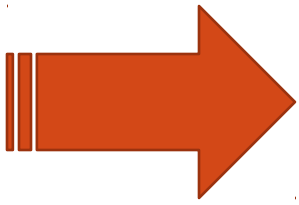

α. Ολιγαρχικές κυβερνήσεις

Οι Σπαρτιάτες είχαν
κηρύξει πόλεμο εναντίον
της Αθήνας υποσχόμενοι:

την απελευθέρωση
των ελληνικών πόλεων
από τον αθηναϊκό ζυγό.

Οι Σπαρτιάτες μετά τη νίκη τους:

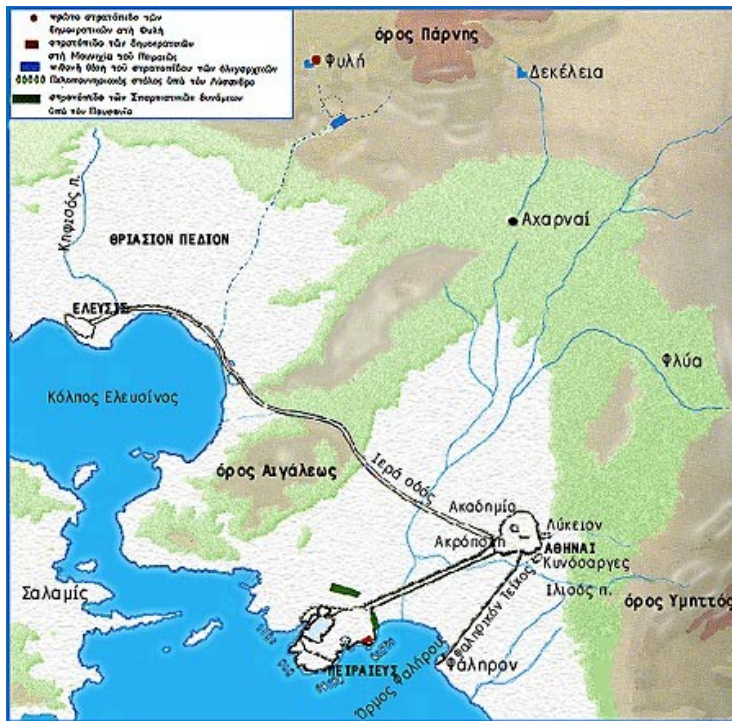
α. Υποστήριξαν τα
ολιγαρχικά κόμματα
στις πόλεις.

β. Τοποθέτησαν **φρουρά**
σε αυτές με επικεφαλής
ένα Σπαρτιάτη **αρμοστή**
(=διοικητή).

γ. Επέβαλαν
φόρους.

β. Οι τριάκοντα τύραννοι

- ❑ Στην **Αθήνα** οι Σπαρτιάτες εγκαθιστούν το αυταρχικό ολιγαρχικό καθεστώς των **τριάκοντα(30) τυράννων**, με ηγέτη τον Κριτία.
- ❑ Επιβάλλεται η βία και ο θάνατος των δημοκρατικών πολιτών.
- ❑ Δυσανεξία των Αθηναίων προς την ολιγαρχία οδηγεί στην **εξέγερση**.
- ❑ Το καθεστώς ανατρέπεται έπειτα από εξέγερση υπό την ηγεσία του **Θρασύβουλου** (403 π.Χ.)

Χάρτης στον οποίο σημειώνονται οι περιοχές δράσης των δημοκρατικών για την κατάλυση της τυραννίας το 403 π.Χ.

Το στρατόπεδο των δημοκρατικών στη Φυλή.

Το στρατόπεδο των δημοκρατικών στη Μουνιχία του Πειραιά.

Πιθανή θέση του στρατοπέδου των ολιγαρχικών.

Πελοποννησιακός στόλος υπό το Λύσανδρο.

Στρατόπεδο των σπαρτιατικών δυνάμεων υπό τον Πausανία.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος Γ1, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.,
 Αθήνα 1972, σελ. 328. Επεξεργασία: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.

© Εκδοτική Αθηνών <http://www.ime.gr/chronos/05/gr/politics/windows/ph26.html>

▲ 399 π.Χ. Δίκη και θανάτωση του Σωκράτη

γ. Κύρου Ανάβασις

Ο *Κύρος*, σατράπης της Μικράς Ασίας, εκστρατεύει εναντίον του αδελφού του *Αρταξέρξη* για να καταλάβει τον Περσικό θρόνο.

Στην αποτυχημένη επιχείρηση του Κύρου, (Ξενοφών: *Κύρου Ανάβασις*) συμμετέχουν *δεκατρείς χιλιάδες Έλληνες μισθοφόροι (700 Σπαρτιάτες)*.

Μετά το θάνατο του Κύρου (*Κούναξα - 401 π.Χ.*) οι «*Μύριοι*» με αρχηγούς *Κλέωνα* αρχικά και *Ξενοφώντα* διέσχισαν το Περσικό κράτος και έφθασαν στον Πόντο.

Η εκστρατεία του Κύρου οδηγεί τη Σπάρτη και τους Έλληνες γενικότερα να αντιληφθούν ότι τα θεμέλια του Περσικού κράτους ήταν σαθρά.

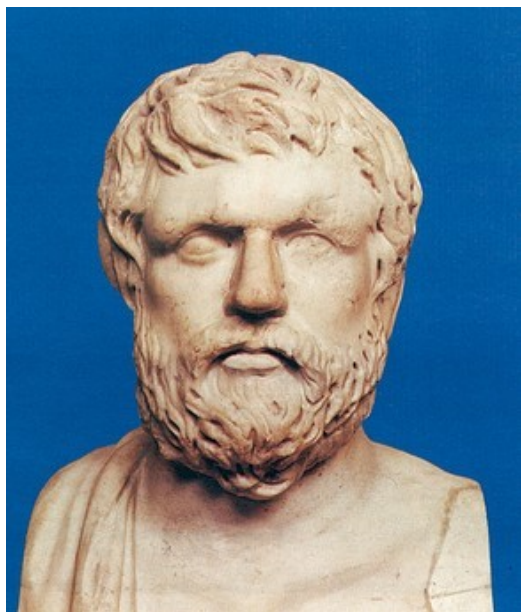

▲ Ξυλογραφία του Α. Τάσσου από το βιβλίο Η Ανάβαση του Ξενοφώντα. Νέα Υόρκη (ΗΠΑ), 1969.

Άσκηση: η κάθοδος των «Μυρίων» ως προπομπός της εκστρατείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Βρείτε στο χάρτη την πορεία του στρατού του Κύρου και των Μυρίων.

➤ Σε ποια συμπεράσματα για το ελληνικό στράτευμα σας οδηγεί το παρακάτω απόσπασμα;

ΘΑΛΑΤΤΑ, ΘΑΛΑΤΤΑ

Οι Έλληνες μισθοφόροι του Κύρου, μετά από φοβερές περιπέτειες, αντικρίζουν τη θάλασσα.) Κι επειδή η βοή ολοένα και μεγάλωνε και ακουγόταν όλο και πιο κοντά και κάθε τόσο οι νεοφερμένοι ορμούσαν τρέχοντας προς το μέρος εκείνων που φώναζαν κι όσο περισσότεροι στρατιώτες μαζεύονταν τόσο η βοή γινόταν πιο δυνατή, ο Ξενοφών υποψιάστηκε πως κάτι σοβαρό συμβαίνει και ανεβαίνει στο άλογο και παίρνοντας μαζί του τον Λύκιο και τους καβαλάρηδες έτρεχε να δώσει βοήθεια και να που σε λίγο ακούνε τους στρατιώτες να κραυγάζουν, θάλασσα, θάλασσα, κι η λέξη περνούσε από στόμα σε στόμα. Προς τα εκεί λοιπόν έτρεχαν όλοι, και οι σπισθοφύλακες σέρνοντας μαζί τους γρήγορα τα υποζύγια και τ' άλογα. Ξενοφών, Κύρου Ανάβασις, Δ, 7, 23

▲ Ξενοφών: Ο ιστορικός, ο οποίος με το έργο του «Κύρου Ανάβασις» χαρακτηρίζεται ως ο πρώτος πολεμικός ανταποκριτής της ιστορίας (Μουσείο Αλεξάνδρειας).

δ. Ο Αγησίλαος στην Ασία

Μετά την αποτυχία της εκστρατείας οι Πέρσες απαιτούν υποταγή ελληνικών πόλεων Ιωνίας.

Η Σπάρτη στέλνει στρατιωτική βοήθεια με αρχηγό το βασιλιά *Αγησίλαο* (395π.Χ.), ηγέτη με πανελλήνια ιδεώδη.

Οι Πέρσες αντιμετωπίζουν τις στρατιωτικές επιτυχίες του Αγησίλαου στη Μικρά Ασία με αντιπερισπασμό.

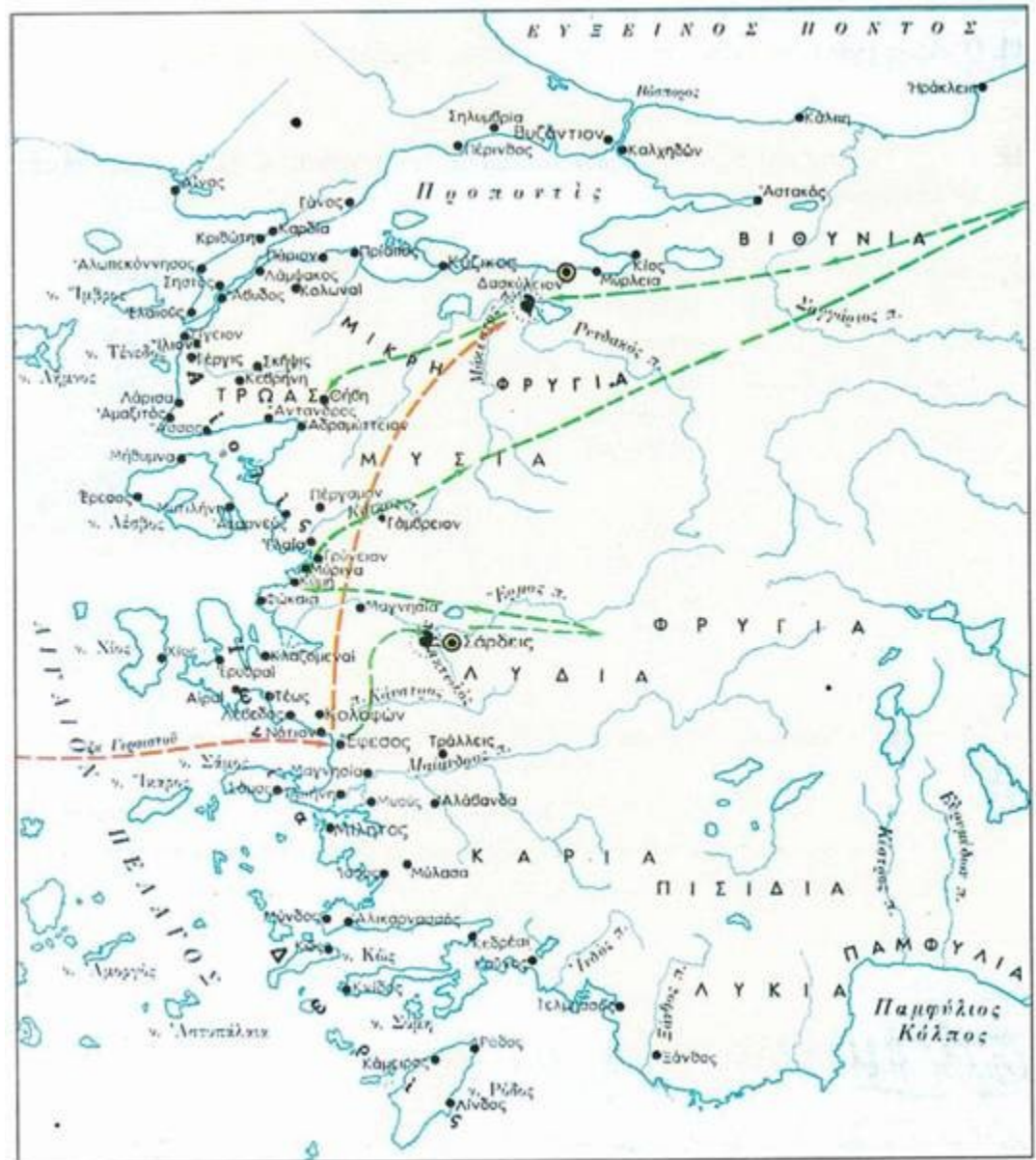
Ενισχύουν με χρήματα τους αντιπάλους της Σπάρτης, οι οποίοι συνασπίζονται εναντίον της (*Θηβαίοι, Αργείοι, Κορίνθιοι και Αθηναίοι*).

Ο Αγησίλαος είχε συλλάβει την *ιδέα* της *διάλυσης του Περσικού κράτους*.

Η Σπάρτη *ανακαλεί* τον Αγησίλαο. Η εμφύλια διαμάχη ματαιώνει την έκφραση μιας μακρόπνοης πολιτικής.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ 396 - 394 Π.Χ.

- 396 π.Χ.
- 395-394 π.Χ.
- Έδρες σατραπειών
- Μάχη

□ Η αντίληψη ότι το περσικό κράτος ήταν ασθενές αρχίζει να εδραιώνεται στην Ελλάδα.

▲ *Ο ναός της Αρτέμιδας στην Αυλίδα. Εδώ θυσίασε ο Αγησίλαος πριν αναχωρήσει για τη Μικρά Ασία*

➤ Σε ποιο ιστορικό γεγονός αναφέρεται το απόσπασμα; Ποια συμπεράσματα βγάζετε για την προσωπικότητα του Αγησίλαου;

ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ, ΕΝΑΣ ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ ΜΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

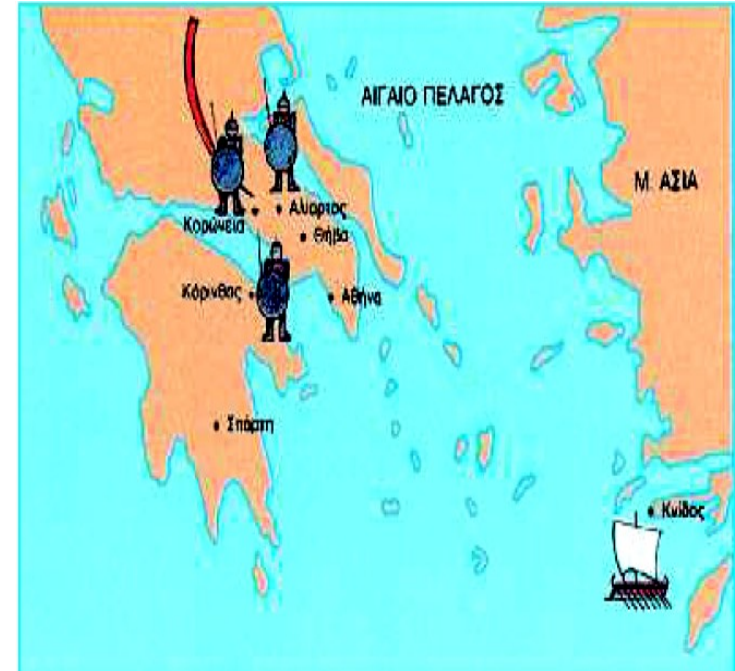
Ο Αγησίλαος λοιπόν με τούτα καταγινόταν. Αλλά οι Λακεδαιμόνιοι, όταν έμαθαν με βεβαιότητα ότι και τα χρήματα είχαν έλθει στην Ελλάδα, αλλά και ότι οι σπουδαιότερες πόλεις είχαν συνασπιστεί για πόλεμο εναντίον τους, θεώρησαν ότι η πόλη βρισκόταν σε κίνδυνο και ότι ήταν αναγκαίο να εκστρατεύσουν. Καθώς λοιπόν προετοιμάζονταν για τούτα, έστειλαν τον Επικυδίδα στον Αγησίλαο. Μόλις έφτασε τούτος, διηγήθηκε στον Αγησίλαο πώς έχουν τα πράγματα, και ότι η πόλη τον διατάζει να σπεύσει γρήγορα σε βοήθεια της πατρίδας. Ο Αγησίλαος, όταν άκουσε αυτά, στενοχωρήθηκε πολύ, σκεπτόμενος ποιες τιμές και ποιες ελπίδες έχασε, αλλά, αφού συγκάλεσε τους συμμάχους τους, δήλωσε όσα πρόσταζε η πόλη, και είπε ότι είναι ανάγκη να σπεύσει σε βοήθεια της πατρίδας. «Αν όμως εκεί τα πράγματα πάνε καλά» είπε «άνδρες σύμμαχοι, να ξέρετε ότι δε θα σας λησμονήσω, αλλά και πάλι θα γυρίσω, να κάνω όσα μου ζητήσετε». Ακούγοντας τούτα πολλοί δάκρυσαν, όλοι όμως ψήφισαν να προσφέρουν βοήθεια στη Λακεδαίμονα μαζί με τον Αγησίλαο. Και αν εκεί πάνε όλα καλά, να τον πάρουν πάλι μαζί, για να έρθουν στην Ασία.

Ξενοφών, Ελληνικά, Δ, ΙΙ, 1-4 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)

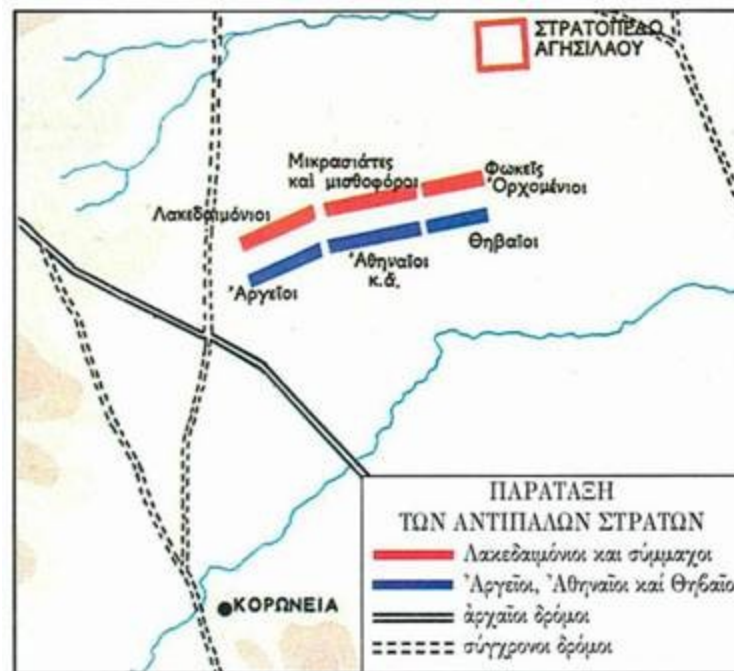
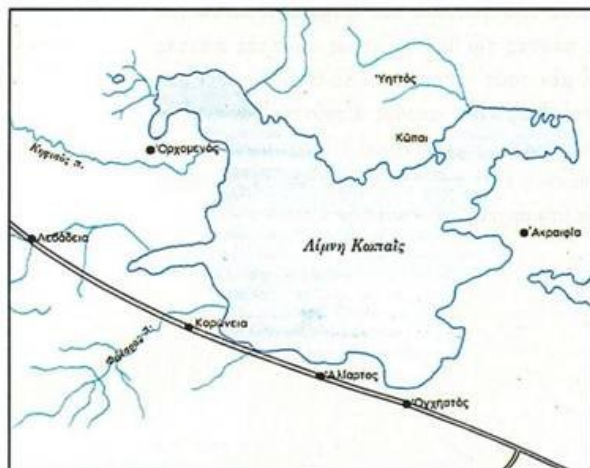

ε. Βοιωτικός - κορινθιακός πόλεμος

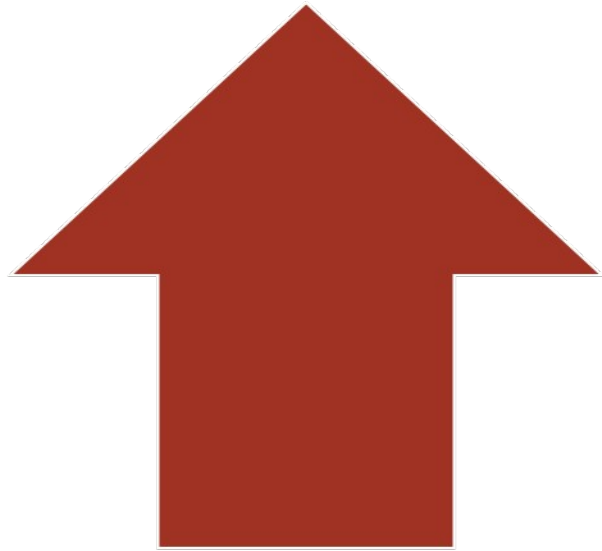
- ❑ Αγησίλαος νικά τον αντισπαρτιατικό συνασπισμό (**Κορώνεια 394 π.Χ.**).
- ❑ Σπαρτιάτες διατηρούν ηγεμονία στην ηπειρωτική Ελλάδα, χάνουν όμως το Αιγαίο και τις μικρασιατικές ακτές.
- ❑ Ο Αθηναίος στρατηγός **Κόνων** ναυπηγεί στόλο με περσικά χρήματα και συντρίβει τον σπαρτιατικό στην **Κνίδα** (394 π.Χ.)
- ❑ Με περσικά χρήματα ανοικοδομεί τα **τείχη** των Αθηναίων.
- ❑ Οι πολεμικές επιχειρήσεις μεταξύ των ελληνικών πόλεων συνεχίζονται μέχρι το 394 π.Χ.

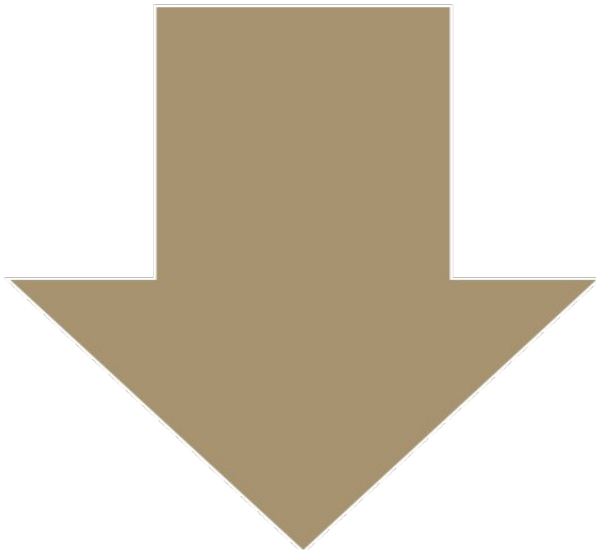
Η μάχη της Κορώνειας (Εκδοτική Αθηνών)

ΣΤ. Ανταλκίδειος ειρήνη

Ο Σπαρτιάτης *Ανταλκίδα*ς πείθει τον Πέρση βασιλιά *Αρταξέρξη* να προτείνει στις ελληνικές πόλεις ένα σχέδιο ειρήνης (386π.Χ.).

Οι πόλεις δέχτηκαν – έτσι οι *Πέρσες* έγιναν *διαιτητές* των *ελληνικών πραγμάτων*.

➤ Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναζητήσετε τους λόγους για τους οποίους Πέρσες και Έλληνες συμφώνησαν την «Ανταλκίδειο Ειρήνη».

Η «ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ», 386 π.Χ.

Έτσι, όταν ο Τιρίβαζος παρήγγειλε να παρουσιαστούν όσοι ήθελαν να ακούσουν τους όρους της ειρήνης που στέλνει ο βασιλιάς, όλοι παρουσιάστηκαν αμέσως. Αφού συγκεντρώθηκαν, ο Τιρίβαζος τους έδειξε τις σφραγίδες του βασιλιά και διάβασε όσα ήταν γραμμένα. Το περιεχόμενο ήταν το εξής: «ο βασιλιάς Αρταξέρξης νομίζει ότι είναι δίκαιο οι πόλεις της Ασίας να ανήκουν σ' εκείνον και από τα νησιά οι Κλαζομενές και η Κύπρος.

Οι άλλες ελληνικές πόλεις, μεγάλες και μικρές, να είναι αυτόνομες, εκτός από τη Λήμνο, την Ίμβρο και τη Σκύρο. Τούτες να ανήκουν στους Αθηναίους, όπως και παλιά. Όποιοι δεν δεχτούν την ειρήνη αυτή, εγώ θα τους πολεμήσω μαζί με κείνους που τη δέχονται και κατά ξηρά και κατά θάλασσα με πλοία και με χρήματα.»

Ξενοφών, Ελληνικά, Ε, Ι, 30-31

ζ. Β' Αθηναϊκή συμμαχία

- Το 378 π.Χ. με τη συμμετοχή πολλών **ναυτικών** και **νησιωτικών πόλεων** ιδρύεται η **Β' Αθηναϊκή συμμαχία**.

Ας δούμε τι μάθαμε

Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η δύναμη της Αθήνας, καθώς μεγάλωνε, έκανε τη Σπάρτη και την Κόρινθο να ανησυχήσουν. Αυτό έγινε αιτία να αρχίσει ο Πελοποννησιακός πόλεμος, στον οποίο νίκησαν οι Σπαρτιάτες. Οι Σπαρτιάτες όμως δε φέρθηκαν καλά στους άλλους Έλληνες. Πολλές πόλεις τότε έκαναν συμμαχία εναντίον της Σπάρτης. Έτσι άρχισε νέος πόλεμος, ο οποίος τελείωσε με ενέργειες των Περσών.

Ερωτήσεις-Δραστηριότητες

1. Είναι γνωστό ότι κάθε κράτος εφαρμόζει την πολιτική που εξυπηρετεί τα συμφέροντά του. Το ίδιο έκαναν και οι Πέρσες παρεμβαίνοντας στην Ελλάδα. Ποια σφάλματα των ελληνικών πόλεων εκμεταλλεύτηκαν; Να συγκρίνετε τη θέση των ελληνικών πόλεων απέναντι στην Περσία τον προηγούμενο αιώνα.
2. Έχει υποστηριχθεί ότι οι Πέρσες πέτυχαν με τη διπλωματία (βλ. παράθεμα: «Η “Ειρήνη του βασιλέως”», 386 π.Χ.) ό,τι δεν πέτυχαν με τα όπλα. Μπορείτε να εξηγήσετε τη φράση «Η διπλωματία αποτελεί συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα»;
3. Ποια διαφορά από πλευράς συνεπειών έχει ο εμφύλιος πόλεμος από έναν πόλεμο με εξωτερικό εχθρό; (Χρήσιμες πληροφορίες μπορούν να αντληθούν από ανθρώπους μεγάλης ηλικίας με εμπειρίες από τον πόλεμο του 1940 και τον Εμφύλιο [1946-1949]).